

LIMIS RAKTAŽODŽIŲ ŽODYNO RENGIMAS

Dalia SIRGEDAITĖ

Raktažodžiai – tai žodžiai, apibūdinantys pagrindinę teksto mintį. Pagal šiuos žodžius vartotojai ieško informacijos duomenų bazėse ir interneto svetainėse. Į paieškos laukelį įrašyti žodžiai taip pat gali būti vadinami raktiniais žodžiais, reikšminiais žodžiais, paieškos žodžiais ar paieškos frazėmis.

Organizuota raktažodžių visuma sudaro Raktažodžių žodyną.

Pirmasis Raktažodžių žodyno kūrimo etapas yra raktinių žodžių sąrašo sudarymas. Jis formuojamas atsižvelgiant į Lietuvos muziejuose numatytų skaitmeninti eksponatų tipus, eksponatų pavadinimus bei LIMIS sistemai rengiamus klasifikatorius. Sukūrus raktažodžių sąrašą, raktažodžiai privalo būti sugrupuoti į atskiras temines grupes, pavyzdžiui, apranga, darbas, buitį, gamta, medicina ir kt. Terminų grupes sudarantys terminai (raktažodžiai) turi būti sujungti tarpusavio ryšiais. Raktažodžių žodyną sudarantys terminai, kaip ir tezaurą sudarantys terminai, tarpusavyje privalo būti susieti trijų tipų ryšiais: hierarchiniais, ekvivalentiniais ir asociatyviniais. Šių ryšių sudarymo principai bei ypatumai aptarti šio leidinio publikacijoje „LIMIS klasifikatoriai, tezaurai ir jų rengimo metodika“ (p. 16–23). Į žodyną įtraukti terminai bus papildyti apibrėžimais, apibrėžimų šaltiniais bei atitikmenimis užsienio kalbomis.

Raktažodžių žodyną rengia Lietuvos muziejų informac-

jos, skaitmeninimo ir LIMIS centras (LM ISC LIMIS), bendradarbiaudamas su Lietuvos muziejais. Kiekvienas muziejus, atsižvelgdamas į savo galimybes, turėtų parengti ir LM ISC LIMIS atsiųsti raktinių žodžių, susijusių su muziejaus planuojamais skaitmeninti eksponatais, sąrašą ir, jei turi, tų žodžių apibrėžimus ar išaiškinimus. Žodynas rengiamas vadovaujantis skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir prieigos standartais bei norminiais dokumentais, Lietuvoje ir kitose šalyse sukurtais įvairių sričių žodynais ir duomenų bazėmis, žinytais, enciklopedijomis, vadovėliais, muziejuose sukaupta tyrinėjimų medžiaga.

Muziejaus darbuotojai, įvedantys informaciją apie eksponatus į LIMIS sistemos duomenų bazę, turės galimybę savo aprašomiems eksponatams parinkti tinkamus raktažodžius iš kiekviename muziejuje pasiekiamo LIMIS sistemos Raktažodžių žodyno.

Labai svarbu eksponatų aprašams parinkti tinkamus raktažodžius, nes nuo to priklauso interneto naudotojų paieškos rezultatai. Teisingai sudarytas Raktažodžių žodynas ir tinkamai parinkti raktažodžiai padės surasti kuo daugiau tikslesnės informacijos apie ieškomą objektą ar sritį. Tarkime, reikia parinkti raktažodžius Kernavės archeologijos muziejaus rinkiniuose saugomam eksponatui – Marko Aurelijaus denariui. Tinkamai atrinkti reikšminiai žodžiai turėtų būti susiję su eksponato pavadinimu bei eksponato aprašu. Raktažodžiams priskirtini būtų eksponato pavadinimo žodžiai *Markas Aurelijus* bei *denaras* ir dažniausiai pasikartojantys bei svarbiausi eksponato aprašo teksto žodžiai, greičiausiai, *Kernavė*, *Romos imperija*, *moneta* ir galbūt kiti. Į raktažodžių laukelį papildomai gali būti įvedami žodžiai, kurių nėra eksponato apraše, tačiau jie gali nusakyti svarbius, su eksponatu susijusius požymius.

Kai bus sukurta ir pradės veikti LIMIS sistema, Raktažodžių žodyno duomenys, kaip ir kiti sistemoje kaupiami duomenys, galės būti tikslinami ir papildomi. Naujus įrašus, juos peržiūrėjus ir patvirtinus LIMIS klasifikatorių plėtros grupei, turės teisę į sistemą įvesti tik sistemos administratorius.

Todėl, siekiant, kad automatizuotas eksponatų aprašymas muziejuose vyktų sklandžiai, mažiau reikėtų tikslinti į sistemą jau įvestus klasifikatorius, tezaurus, Raktažodžių žodyną, labai svarbu juos tinkamai parengti dabartiniame LIMIS sistemos kūrimo etape.

LITERATŪRA

1. ARUODAI. *Lituanistikos paveldo informacinė sistema*, Vilnius, 2006.
2. *Lituanistikos paveldo informacinė sistema Aruodai*, <http://www.aruodai.lt/> (žiūrėta 2010 09 19).